

Informace z Evropské meteorologické společnosti

V souvislosti s pátým výročním setkáním Evropské meteorologické společnosti (EMS) a konferencí ECAM (European Conference on Applied Meteorology), konanými ve dnech 12. - 16. září 2005 v Utrechtu, se uskutečnilo zasedání Rady EMS (11. září 2005, dopoledne) a zasedání Valného shromáždění EMS (11. září 2005, odpoledne). Na obě jednání byl za ČMeS delegován T. Halenka.

Na zasedání Rady EMS byly projednány podklady pro jednání Valného shromáždění, informace o činnosti vedení Rady, předsedů výborů pro akreditace (D. Axford), vyznamenání, ceny (W. Wehry), vzdělávání (T. Halenka), média (T. Cegnar), konference (A. Spekat), publikace (B. Riddaway), skupiny pro strategický rozvoj EMS (R. Morin). Bylo projednáno hospodaření EMS (D. Axford), shledány problémy s příjmy, které nestačí krýt rozvíjející se činnost. Předpokládá se sice zvýšení příjmu z pořádaných akcí (především z výročních setkání), ale zvažuje se i zvýšení členského příspěvku členů, a to jak za člena jednotlivých společností, tak i pro přidružené členy.

Významné bylo jednání o personálním složení byra a rady EMS, a to i pro ČMeS. Novým prezidentem EMS byl jednomyslně zvolen David Burridge z Royal Meteorological Society. Minulý prezident EMS převzal po R. Morinovi titul Past-President a zůstal členem byra, stejně jako minulý Vice-President R. Heino. První Vice-President a Treasurer EMS D. Axford jako reprezentant RMeS v Radě EMS ukončil činnost, do této funkce byl navržen T. Halenka. Všechny změny byly potvrzeny jednomyslnou volbou Rady EMS, takže v příštím období bude mít ČMeS zastoupení jak v byru EMS, tak i v samotné Radě, kde spolu s portugalskou meteorologickou společností nahrazuje meteorologické společnosti Řecka a Španělska, kterým v roce 2005 končí mandát.

Byly projednány přípravy příštího setkání, 6th EMS Annual Meeting, které se uskuteční 3. - 7. září 2006 a místem konání bude Ljubljana, Slovinsko. Opět se uskuteční společně s konferencí ECAC, důležitá data budou průběžně oznamována. 7th EMS Annual Meeting v roce 2007 je předběžně plánován do Španělska, opět tradičně spolu s konferencí ECAM.

Další důležitou událostí v životě EMS je změna na postu Executive Secretary EMS. Dosavadní výkonný tajemník Arne Spekat, který tuto funkci zastává od založení EMS, se rozhodl ukončit tuto činnost ke dni 31. 12. 2005. Byro EMS podniklo nutné kroky k získání nového výkonného tajemníka, vzhledem k tomu, že dosavadním sídlem EMS a jejího sekretariátu byl Berlín, uskutečnilo se výběrové řízení s nabídkami z Německa. Ze šesti uchazečů byli čtyři pozváni k pohovoru, který se uskutečnil 9. listopadu 2005 a na jehož základě byla vybrána do funkce výkonného tajemníka Martina Junge. Potvrzena byla v souladu se stanovami hlasováním Rady EMS (korespondenčním) po předchozím setkání s prezidentem EMS, do funkce nastupuje k 1. 1. 2006.

Plán akcí s možností podpor a cen EMS:

EMSEUMETSAT 2006 (300 € x 1), International Symposium for the Advancement of Boundary Layer Remote Sensing, 17-20 July 2006, Garmisch-Partenkirchen, Germany (300 € x 1), EWOC, Boulder, USA, 3-7 July 2006, (350 € x 2), 6th EMS Annual Meeting, 4-8 September 2006, Ljubljana, Slovenia (300 € x 4), Media Award tamtéž (300 € x 1), EMS Young Scientist Award (1000+600 € x 1), ESA summer school Frascati (300 € x 1), ESA summer school Venice (300 € x 1), ECMWF Annual Seminar (300 € x 1), 3ème Forum International de la Météorologie, France (300 € x 1), akce WMO v Evropě (300 € x 1).

Tomáš Halenka

HISTORIE, SOUČASNOST A BUDOUCNOST METEOROLOGICKÝCH MĚŘENÍ A POZOROVÁNÍ

Seminář České meteorologické společnosti 2005

Letošní seminář ČMeS se konal 4. – 6. října 2005 v Teplicích. Pod názvem „Historie, současnost a budoucnost meteorologických měření a pozorování“ zazněla řada zajímavých příspěvků z oblasti historie meteorologických pozorování i z oblasti nedávných výsledků získaných na základě zpracování měření a pozorování z české staniční sítě. Jeho zaměření i místo konání v Teplicích nebyly náhodné. Byl totiž dedikován stému výročí začátku klimatických pozorování na Milešovce. Problematice práce observatoře Ústavu fyziky atmosféry AV ČR byl věnován i blok prezentací zaměřených na historii Milešovky a výsledky práce probíhající na observatoři v současnosti. Pro účastníky semináře byla zorganizována exkurze na Milešovku.

Již tradičně zahájil jednání předseda ČMeS, prof. Jan Bednář, CSc., který uvítal účastníky semináře a ve svém úvodním slově vyzdvihl důležitou roli meteorologických a klimatologických měření a pozorování. Úvodní část semináře byla příležitostí poděkovat dvěma letošním jubilantům za vše co pro meteorologii vykonali. Svě sedmdesátiny letos slaví dva významní meteorologové a členové ČMeS, RNDr. Vilibald Kakos a RNDr. Jan Strachota, kteří se zcela jistě zapíší do historie české meteorologie jak kvalitou své odborné práce tak milým a nezištným osobním přístupem ke svým spolupracovníkům.

Současná radarová měření i produkty jsou na velmi kvalitní úrovni a jsou uznávanou informací u nás i v zahraničí. Je obtížné docenit význam práce Honzy Strachoty na vývoji radarových měření v ČHMÚ, na testování výsledků měření, na jejich zpřístupnění meteorologickému provozu i na jejich meteorologické interpretaci. Zásadně omezená možnost prezentovat práci na mezinárodním fóru, kterou si generace starších mohla v uplynulých letech „vychutnat“ a kterou už naštěstí generace mladších kolegů nezná, přispěla ke skutečnosti, že není mnoho českých autorů, jejichž práce jsou citovány ve světově uznávaných monografiích. Přesto, že výše zmíněné omezení si zažil i jubilant, najdeme citaci jeho příspěvku včetně družicového obrázku z našeho území ve velmi uznávané monografii „Images in weather forecasting“ vydané Cambridge University Press. To je opravdové ocenění práce. Skutečnost, že práce RNDr. Jana Strachoty je především spojena s radarovou meteorologií nijak nesnižuje široký rozsah činnosti jubilanta. Z posledních

let zmiňme např. vedení projektů zaměřených na meteorologické hodnocení obou povodní v letech 1997 i 2002 a poděkování patří i za dlouholetou práci v redakční radě MZ.

RNDr. Vilibaldu Kakosovi bývá mezi přáteli připisováno dvojí „nej“. Po mnoho let byl nejvyšším českým meteorologem a i nyní má v neoficiálním hodnocení pořadí číslo dvě. Pro rozsáhlé znalosti a zkušenosti v oblasti meteorologie i hydrologie je dále titulován jako první český hydrometeorolog. Nehledě na dlouholeté praktické zkušenosti, získané v meteorologickém a hydrologickém provozu, je seznam odborných studií z oblasti hydrometeorologie, které Vilda Kakos publikoval, skutečně úctyhodný. Také jeho popularizační články mají vysokou úroveň, řada tzv. popularizátorů meteorologie by zde mohla najít příklad hodný následování. Vysoce ceněné jsou recenze, které Vilda zpracovává s velkou důkladností i objektivitou. V současné době jubilant pracuje v Oddělení meteorologie ÚFA AV ČR a mladí spolupracovníci s obdivem sledují jeho aktivitu, s níž se zapojuje do výzkumných projektů, a váží si jeho konzultační pomoci. Je možná zbytečné dodávat, že RNDr. V. Kakos stále přednáší na Katedře fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty UK v Praze a studenti oceňují jeho přednášky i následně diskuzi.

Oběma jubilantům, kteří patří mezi skutečné osobnosti české meteorologie poděkoval a popřál hodně zdraví a úspěchů v další práci i osobním životě náměstek ředitele ČHMÚ pro meteorologii a klimatologii RNDr. Radim Tolasz a k tomu přání se připojili i zástupci ČMeS a ÚFA AVČR.

Program semináře byl rozdělen do několika bloků. Jednalo se o příspěvky vztahující se k observatoři Milešovka, k problematice měření a pozorování na jiných stanicích a k historickým pozorováním:

- Josef Štekl: Historie Observatoře Milešovka.
- Jan Munzar.: Milešovka známá neznámá.
- Jaroslav Svoboda: Milešovka jako referenční stanice pro simulace pomocí dynamických modelů.
- Jiří Hošek: Měření námrazy na Milešovce.

- Jaroslav Fišák: Výzkum fyzikálních a chemických vlastností srážek na observatoři Milešovka.
- Jan Chalupa: Ročenky meteorologických pozorování na stanici Milešovka a jejich doplnění v období 1991–2004.
- Josef Štekl: Extrémně nízký obsah vodní páry na Milešovce.
- D. Hanslian: Porovnání měření větru, Milešovka červen–září 2004.
- Petr Štěpánek: Homogenizace teplotních a srážkových řad ČR.
- Ivan Sládek: Severozápadní Čechy – území na pomezí oceánického a kontinentálního klimatu.
- Martin Možný – Daniel Bareš: Problematika agrometeorologických měření v ČHMÚ.
- Jiří Hostýnek: Změny v databázi směru a rychlosti větru po automatizaci stanic.
- Pavla Skřivánková: Historie, současnost a budoucnost stanice Praha-Libuš.
- Zdeněk Mrkvica: Historie a současnost měření na Labské boudě, zkušenosti automatického měření na stanici ve výšce 1 310 m.
- Pavel Lipina – Miroslav Řepka: Stručná historie meteorologických pozorování na severní Moravě a ve Slezsku.
- Jarmila Macková: Meteorologická pozorování v Brně v 1. polovině 19. století.
- Kateřina Chromá: Výskyt krupobití na území Moravy a Slezska ve 20. století.

- Teodor Fiala: Zajímavé poznatky z pozorování ve Vráži u Písku.

Úplný program semináře a většina prezentací je též uveřejněna na webových stránkách ČMeS, na něž je přístup ze stránky ČHMÚ:

http://www.chmi.cz/BR/metspol/seminar/seminar_CMeS_2005.html

Semináře se zúčastnilo 84 odborníků z deseti meteorologických pracovišť. Na Milešovku se v rámci návštěvy observatoře dostavilo více než 50 kolegů, kteří se zapsali do pamětní knihy. O tom, že silné osobnosti dokáží brát s humorem i chválu a životní mezníky, svědčilo i večerní posezení s harmonikou „obsluhovanou“ oslavencem Vildou Kakosem za vydatné zpěvní podpory druhého oslavence Honzy Strachoty.

Přednášky i diskuze probíhaly v prostorném konferenčním sále restaurace „U Pramene“, který byl doplněn obvyklým technickým vybavením, ozvučením a dataprojektorem. Účastníci semináře byli ubytováni v hotelu „Helena“ v bezprostřední blízkosti místa jednání. Organizátorům semináře patří dík za uspořádání setkání i za kvalitní technické zabezpečení.

Věříme, že letošní seminář ČMeS byl dobrou příležitostí pro setkání meteorologů a že v paměti účastníků zůstanou jak pěkné odborné prezentace, tak zážitky spojené s výstupem k naší stoleté dámě – meteorologické stanici Milešovka.

Daniela Řezáčová – Helena Vondráčková

Asimilace radarové odrazivosti do numerického předpovědního modelu s vysokým rozlišením a její využití při předpovědi silných konvektivních srážek

sylabus přednášky konané dne 25. 10. 2005 v rámci pražských „Meteorologických hovorů“

V přednášce je prezentována metoda asimilace radarové odrazivosti do numerického modelu předpovědi počasí (NWP model) s horizontálním rozlišením 2,8 km. Metoda je aplikována na předpověď tří konvektivních srážkových událostí, které se vyznačovaly významnými úhrny srážek za krátké časové období a byly doprovázeny lokálními přívalovými povodněmi. Navržená metoda asimilace je založena na modifikaci modelového vertikálního profilu směšovacího poměru vodní páry, která se provádí v každém časovém integračním kroku, tj. po 25s modelového času. Způsob modifikace závisí na

rozdílu mezi okamžitou intenzitou srážek odvozených z radarových měření a vypočtených NWP modelem.

K předpovědi je použit LM COSMO (Lokal-Model COSMO) NWP model, verze 3.9, s explicitním vyjádřením oblačných a dešťových procesů. Jsou aplikovány a porovnány dvě varianty metody asimilace. První varianta vychází pouze ze srážkových dat na zemi. Druhá varianta porovnává srážky na zemi odvozené z radaru s modelovými srážkami v jednotlivých modelových hladinách, tj. využívá modelové srážkové vody. Výsledky obou postupů jsou porovnány s integrací modelu bez asimilace.

Výsledky porovnání ukazují, že pokud v radarových datech jsou informace o vznikající konvektivní bouři, je NWP model předpovědět základní rysy vývoje srážek na 2-6 hodiny dopředu. Model bez asimilace tyto srážky není schopen správně lokalizovat a liší se i jejich časový průběh. Z hlediska

porovnání dvou asimilačních metod byl patrný rozdíl ve výsledcích předpovědi pouze v jednom ze tří případů, kdy metoda využívající vertikální profil modelové srážkové vody byla zřetelně lepší.

Zbyněk Sokol, Daniela Řezáčová – ÚFA AV ČR

***Žádáme přednášející, aby zlepšili kázeň při dodávání sylabů svých přednášek.
Nebud'te skoupi a pochlubte se kolegům, at' vědí o co přišli, pokud se přednášky nezúčastnili !***

výbor PP ČMeS

